

L' ART DEL PAGÉS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

Ecos discordants produïts per lo règimen unificador.

(Acabament.)

En mitj de tal desconcert de desafinadas veus, solament una, la de la regió catalana s' ha deixat sentir en lo Senat, demanant protecció no pera ella, pera totes las regions. Catalunya ne sortiria beneficiada si pogués comprar lo pa, carn, arros y sucres á preus mes econòmichs com obtindria si desestimantse la petició en sentit protector de quiscuna de las demés regions, se aixemplaban las portas d' entrada als molts articles dels que n' es Catalunya consumidora: mes no obstant aixó, res demana pera ella. Un dia va demanar lo que creya just, lo que estimaba l' ancora de salvació del treball y riquesa nacionals; y llavoras encisadoras quant enganyosas sirenas varen fer veure á las demés regions, que la nostra obraba moguda per son exclusiu interés, varem ser tractats d' egoistas, nostra veu no fou escoltada y s' ens negá lo que ab justicia y sobras de rahó demanarem pera profit de totes la regions. Nostra dignitat no 'ns permet tornar á demanarho, ja 'ns ho donarán quan caiga la bena de la passió, que entela la vista als homes presuntuosos que conduheixen á Espanya á la seva perdició y ruina; ó si no, com la lley de vida y de la existencia, es una suprema necessitat á que están subjectes las nacionalitats y las regions, á semblansa dels individus; lluytarém pera re-

vindicar lo que pera nostra vida regional nos sia precís, si es que negantnos l' aygua, la sal y lo foch, tractan d' asfixiarnos y 'ns colocan en la situació compromesa y desesperats de haver-nos de pendre lo que injustament se 'ns nega y es fa indispensable pera la vida, per qual conservació lluytan tots los sérs de la creació desde lo major al mes diminut, tant lo corpulent elefant com lo diminut y microscópich átom.

Res donchs demana pera la regió catalana, las veus que ha deixat sentir en mitj de la representació nacional, foren en favor y apoyo de la protecció que per si demanan las demás regions antillanas que desitjan y claman l' importació de llurs produccions lliure de drets, ó sia lo regoneixement del comerç de cabotatge, que per esser justa admetém y fem nostra, desitjant los hi sia concedida, com també la protecció demanada per quiscuna de las regions peninsulars, mes no ab l' exclusivisme ab que la demana, aixó es, protecció per lo que 'm convé y jo produheixo, llibertat per lo que produheixen las demás. No, Catalunya no es exclusivista, ni partidaria de privilegis sempre odiosos, per los mals que solen produhir als que no gosan d' ells.

Nosaltres desitjém que 's concedeixi á cada regió, la protecció que creu menester y demanarli sia concedida; mes may com á concessió exclusiva, ans bé fent extensiva la protecció per igual á totes y quiscuna de las regions peninsulars y ultramarinas: en una paraula, los catalans aixís com no demaném protecció pera sols nosaltres, tampoch la volém ni creyém justa per qualsevullga de las altres regions exclusivament: desitjém, volém y demaném que en nostre concepte es altament just, y necessari pera salvar d' un cataclisme, de la miseria y de un trist y desconsolador pervindre á nostra estimada patria; volém lo que volen tots los pobles civilisats, lo que necessita la patria pera deslliurarse d' una degradant miseria, lo que obrant ab justicia no pot sernos negat, lo que deu voler tot enteniment que no estant ofuscat pensa ab lo present y mira al pervindre; la regió catalana en definitiva, en lo que á la qüestió económica atany, desitja protecció per igual al treball y á la producció nacional sens diferenciar las localitats y regions en que tinguí lloch, y tampoch si la seva base constitueix una especialitat de riquesa agrícola y pecuaria purament industrial ó mercantil. Volém igualtat de drets, é igualtat de protecció

B. TORROJA.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Explotació agrícola de la Riereta

Cada vegada, y son pocas per desgracia, que trovém ocasió pera escriure unas quantas ratllas en L' ART DEL PAGÉS, que serveixin d' estímul als agricultors estudiosos, de norma als actius y de mortificació als verament deixats, sentím un plaher inmens, donadas nostras aficions per tot lo que als avensos de la pagesia catalana 's refereixi. En semblant cas nos trovém avuy al poder parlar de la «Explotació agrícola de la Riereta», finca de Don Joseph Blanxart y Grau, advocat de Berga, situada á una lleuga al Oest de dita ciutat.

Ab motiu d' una misió que l' Institut agrícola catalá de Sant Isidro s' havia proposat evacuar á Berga, lo qui suscriu tingué ocasió de visitar la espressada finca en explotació, de la que 'n tenia bonas referencias, las quals superaren de molt al concepte format per nosaltres, donadas las especials circunstancias que hi concorren.

Lo Sr. Blanxart en sa finca de la Riereta 's proposa reduhir á productes animals, totas las cullitas, augmentant las plantas de prat y d' arrel, pera retornar á la terra la major quantitat possible de sustancias fertilisants; aclimatar las rasses de bestiar porquí y de llana mes acreditadas pera la producció de carn, montant una cria ab los cuydados necessaris pera poder proporcionar al públich, sementals de ditas rasses, en lo major grau de puresa possible pera que pugan servir com element millorador de las diversas menas de bestiar del pays. A dit objecte, lo Sr Blanxart escullí, entre la rassa porquina, la grossa blanca de Yorkshire, per creure era la mes perfeccionada y la que mes s' estenia per sos bons resultats, en las demés nacions. Per idénticas rahons, va triar, entre las rasses de llana, altre d' inglesa, la Southdown, que produheix molta carn y llana de regular finor.

En la Riereta 's fan mecánicament tots los trevalls que ho permeten, á qual fi s' hi veuhen'bojits pera la multiplicació y

transmissió de la forsa animal, talla-pallas, talla-arrels, rentarrels, y tubercles, escapsa-grans, desgranador de blatdemoro, trinxa-patatas y arrels cuytas, fornets portàtils de ferro pera coure y aprofitar las deixallas de la casa, bàscula pera pesar animals y demás, bomba universal, ventadoras, diferents sistemas d'aradas, una Brabant doble, aixada de cavall, escataador pera treure las malas herbas y altres que no recordém y que no venen al cas pera demostrar la importancia práctica, donchs ab las apuntadas basta pera aixó.

Aquest any s'han cultivat en la Riereta 30 varietats de patatas, de las que, en son dia donarém detalls de sos resultats.

Actualment se consúm la trepadella ensitjada en la primavera y lo blatdemoro que s'ensitja en la tardor. Ab dos ferratjes conservats per lo procediment de las sitjas, que ja coneixen nostres lectors, perfectament fermentats, son la base de la alimentació actual dels animals de la Riereta.

Com l'objecte primordial de la espressada finca es lo bestiar, y en particular lo porquí y de llana, aném á continuar los datos que poguerem recullir de la simple y rápida inspecció practicada en lo dia 30 de Janer prop-passat, sentint que la falta de temps nos privés lo goig de poder ampliarlos, com fore nostre desitj y com s'ho val la cosa en sí.

L'edifici destinat á la cria de porchs té 45 metres de llarch per 14 d'ample, está orientat al Sud, dividit en departaments, á dreta y esquerra, apropiats á las diferents edats del bestiar y molt ben disposats pera que hi haja netedat completa; comunicant los de la part del Sud ab un pati ahont hi toca 'l sol: haventhi al cap de vall de la part del Oest, la caldera de doble fons pera coure las hortalissas y demás verduras y un subterrani ab sífó pera las dejeccions dels animals, capás pera uns 200 metres cúbichs. Un senzill tramvia, pera estalviar temps y facilitar lo repartiment de las calderas y demás menjars, recorra per lo centre la cuadra de cap á cap; servint al mateix temps pera 'l trasport dels fems d'estable al femer, situat á una regular distancia del edifici que 'ns ocupa, lo qual en sa part alta guarda 'ls grans y las eynas de la pagesia, servint també d'alberch als encarregats de Vigilar y cuidar lo bestiar.

Pera 'l rego de la finca en cuestió hi ha diferents depósitos d'aygua. En la Riereta s'hi cultiva la vinya é hi han planta-

cions d'arbres fruyters, d'hortalissas y de ferratjeras, entre ellas, la remolatxa, naps y altres, á qual objecte s'han convertit aprop de duas hectáreas de terreno en regadiu, cultivant-se'n mes de 25 per administració.

Además dels excel·lents resultats obtinguts per lo Sr. Blanxart ab las rassas porquina y llanar inglesas atravessadas ablas del pays, dit Sr. se proposa atravessar lo moltó tarragoní ab la ovella inglesa y un porch escullit ab la truja inglesa. També té la idea de cultivar blats y cibadas millorats y extranjers y obtenir per selecció los del pays ab destí á llevors ó sements de gran produhit.

De la Riereta ja han sortit pera la Granja-modelo de Valencia, per encàrrech de nostre company Sr. Gordillo, director de la mateixa, alguns exemplars de porchs atravessats obtinguts en Aviá.

Nosaltres hi hem vist dos anyells, un d'inglés, de dos mesos, y altre del pays, de dos mesos y mitx. Aquet pesava mitja arroba menos que aquell. D'un escamot d'ovellas inglesas, podem dir que pesavan en brut, per terme mitx, nou arrobas, y sols tenian aproximadament dos anys.

Un detall important. Tant á la anada com á la tornada de nostra visita á la espressada finca trovárem pagesos pel camí que demanavan garrins pera criar, lo qual diu molt en favor de la nova rassa obtinguda.

En la actualitat s'está comensant un pantáno pera recullir las ayguas de las vessants de la finca y altres milloras en vias de realisació, que completarán lo projecte del Sr. Blanxart, qual constancia é inteligencia han de vencer tots los obstacles que se li presentin.

Com tots los innovadors, en un principi tingué de sufrir tota mena de calificatius y fins perdenhi diners; avuy ho té en disposició de guanyarnhi: demá n'hi guanyará.

Felicitém al Sr. Blanxart per los avensos que ha introduhit en sa comarca, en benefici propi y en lo de la classe agricultora, la qual té un bon exemple pera imitar, á costa de no pochs sacrificis y estudis, que 'l colocen en situació de ferse acreedor á calsevol recompensa.

FRANCISCO X. TOBELLA.

SECCIO DE VARIETATS.

Lo porró.

Es lo mateix, lo mateix
que tants cops vaig mirá en l' ayre;
ja que sembla que 'm coneix,
fóra pecat un desayre.

Vina á mí, anyorat porró,
que llampugas com estela!
Avuy tinch set de debó;
rájam la dolsa mistela.

Ab los anys has ben guanyat,
vinet de color de rosa!
Jo de la guerra he tornat,
y... una ma ja no 'm fa nosa.

Per la Pàtria m' he batut,
per la Pàtria l' he perduda...
Porró meu, já la salut
de ma Pàtria benvolguda!

JOAQUIM RIERA.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS

Bestiars.—La comissió permanent de la Associació general de ganaders ha resolt, de conformitat ab lo pensament de son president, lo Sr. Marqués de Perales, convocá als de las provincias del Nort y del Noroest á una gran reunió al objecte de pendre distints acorts sobre la manera de facilitar la exportació del

bestiar espanyol y son consúm en los mes importants centres de població de Fransa é Inglaterra.

¡Si fos veritat! — Los projectes de ley que 'l ministre d' Hisenda presentará á las Corts dintre de vuit ó deu dias, son: un sobre petroli, afavorint los interessos oliverers y d' acort ab los refinadors, altre sobre alcohols, y altre rectificant la contribució dels consúms afavorint als pobles.

A aquestos projectes acompanya la compensació necessaria pera que no sofreixi alteracions lo pressupost.

Vins francesos.—Segons diu una revista vitivinícola estrangera los vins francesos de la última cullita resultan en general de menos forsa que d' ordinari. Los vinicultors han tingut de reforsar sos vins per medi del sucre pera millorarlos.

MERCATS.

Morella.—La penosa crisis que existeix á Espanya se deixa sentir d' una manera alarmant á aquella ciutat, donchs no sols hi ha gran paralisiació en las transaccions mercantils y escassa demanda de 'ls productes de la industria llanera, sino que además se arruinan los agricultors per l' escás valor que alcansan los cereals y 'l bestiar.

Molts pagesos que fa poch anys veyan marxar sos negocis vent en popa, caminan á passos precipitats á la ruina.

En aquestos últims mesos s' han embargat varias fincas á diferents masovers, y en la actualitat n' hi ha altres molt amenassats del mateix.

Reus.—Diu *Lo Somatent*. A causa de las fortas nevadas que han caigut en las montanyas vehinas, baixá la temperatura d' una manera extraordinaria. Fins ara, la nit ha sigut la mes freda de l' hivern y es mol mes facil que la gelada que s' há originat sigui de trist resultat per los camps. Desd' ara ja 's pot donar per perdut lo fruyt dels atmetllers primerenchs que aquestos dias havian esclatat plens de flor.

Sumament encalmat fou lo mercat; la concurrència poch numerosa, las tranzaccions de poca importancia, la desanimació que en general hi há en la major part dels fruyts d' aquest pais, fá que nostres mercats setmanals no tingan de molt la importancia d' anys enrera.

Atmetlla: Las existencias disponibles son pocas, la demanda curta y no obstant se compra poch: los preus tampoch varian de 14 duros la de *esperansa* primera, de 13 á 13 1/2 tipos regulars y sobre 13 duros classe fluixa. En *planeta* rés, perque no hi há entradas ni existencias. En *comuna* tampoch s' hi fa molta cosa, segueix pagantse de 11 á 11 1/4 duros lo quintá de 41'60 kilos.

Mollar: Pocas operacions. Los preus no sofreixen alteracions, fentse al entorn de 43 pessetas lo sach de 50'40 kilos.

Olis: Hi há calma en los de arrieria; aquestos se fan de 12 á 12 1/2 rals cuartá si son mes ó menos forts, de 14 á 15 bons y 'ls de Reus de 18 á 19 rals.

Avellana: Continúa aquest fruyt tan desanimat que sos preus sembla que no poden baixár més, se fan algunas partidas de 20 3/4 á 21 pessetas sach de 58'40 kilos y classe pera embarch.

Sarinyena.—Mols feriants que retornan d' aquesta població 's queixan de lo malament que 'ls ha anat la fira que acabá un d' aquets dias.

Sóller.—Lo preu de las llimonas ha experimentat una alsa de duas pessetas venentse actualment á dotze.

Lo de las taronjas continúa de la mateixa manera, puix encara que se n' han embarcat algunas á 25 rals no han deixat de cullir-ne á 30, lo que demostra que dits preus son segons calitat.

Tarragona.—Sembla que 'l comers de aquesta capital va despertantse de son ensopiment y 'ls negocis se van animant en particular lo dels vins; proba d' aixó es que vejerem en nostre bahia deu vapors fent operacions de carga y descarga.

Lo comers d' aquesta ciutat está donchs de enhorabona.
